

Srdečně Vás zveme na tradiční
seminář z dějin hornictví

Středa 5. prosince 2012 od 10 hod.
Národní technické museum
kinosál

Seminář z dějin hornictví

V případě zájmu o účast zašlete, prosím, vyplněnou přihlášku či email na adresu NTM - Odd. hornictví a hutnictví, viz níže. Délka příspěvku uvedena včetně diskuse a výměny přednášejících. Účastnický poplatek 50,- Kč, přednášející, studenti, důchodci ZDARMA. Kontakt: karol.smehil@ntm.cz, martin.pribil@ntm.cz, Národní technické museum, Odd. hornictví a hutnictví, Kostelní 42, 170 78, Praha 7.

Seminář z dějin hornictví

»Zpřístupňování historických důlních děl, jejich výzkum a památková ochrana«

Národní technické museum

Středa 5. prosince 2012 v 10 hodin

Účastnický poplatek 50,- Kč. Přednášející, studenti a důchodci ZDARMA.

Délka příspěvku včetně diskuse a výměny přednášejících! Prosíme o dodržení časového limitu.

Prosíme, potvrďte účast na níže uvedené adresy!

Kontakt: karol.smehil@ntm.cz (tel: 728 682 674); martin.pribil@ntm.cz (tel: 723 515 248).

Národní technické museum, Kostelní 42, 17078 Praha 7.

9:40—10:00

Příchod účastníku. Přijďte prosím včas s rezervou, začínáme v 10:00 přesně!

10:00—10:20

Karol Šmehil / Martin Přibil (NTM):

Zpřístupňování důlních děl v ČR - stručný přehled - historie, problémy, perspektivy

karol.smehil@ntm.cz; martin.pribil@ntm.cz

Historie zpřístupňování důlních děl v ČR sahá do počátku 20. století, v Sudetech zpřístupněny první štoly soukromými subjekty či veřejnými spolky. Tyto turistické cíle zanikly za 2. sv. války a dlouho nebyl v ČR žádný důl provozován pro veřejnost. V roce 1952 byla otevřena mechanizovaná maketa dolu v suterénech NTM, ale až v roce 1969 bylo pro širokou veřejnost otevřeno historické podzemní důlní dílo v Kutné Hoře. Oboje se stalo velmi žádaným a navštěvovaným cílem. Největší rozvoj otvírek důlních děl pro veřejnost v ČR nastal až po roce 1989 především díky snahám různých veřejných spolků, obcí či museí. Obtíže kladl hornoprávní proces a hlavně likvidace hornictví včetně četných důlních děl. V současné době se chystá řada dalších podobných zpřístupňovacích projektů v různé fázi realizace – od úvah po stavbu. Pro plán zpřístupnění dolu je důležitý pečlivý výběr lokality, stabilního důlního díla a vyřešení majetkových poměrů. Další otázkou je financování a udržitelnost těchto projektů.

10:20—10:40

Pavel Chaloupka:

Zpřístupnění štoly Lehnschafter v Mikulově v Krušných horách pro veřejnost

hornickemuzeum@volny.cz

Krátká historie dolu. Počátek činnosti na dole Lehnschafter. Detailní průzkum a dokumentace dolu. Postupná příprava dolu na zpřístupnění. Provoz dolu a další pokračování průzkumu. Záměr otevřít další štoly pro veřejnost na Hoře sv. Kateřiny, Moldavě a dalšího vchodu do komplexu Lehnschafter.

10:40—11:00

Miloslav Rucki (NPÚ):

Otevření štoly ústící do jámy Petr (Ostrava)

rucki@ostrava.npu.cz

Štola založena v 30 letech 20. století jako propojení jámy Petr a báňské dráhy na dole Michal. Likvidace v roce 1993. Její otevření pro zatraktivnění Dolu Michal.

11:00—11:20

Přestávka 20 min

(Místo pro kouření je před budovou NTM)

11:20—11:40

Miloš Matěj (NPÚ):

Kulturní památky rosicko-oslavanské aglomerace

matej@ostrava.npu.cz

Příspěvek představí připravovanou publikaci „Kulturní dědictví rosicko-oslavanské aglomerace“, která dokumentuje a z hlediska památkové péče hodnotí fond dochovaného průmyslového dědictví. Práce je založena na dokumentaci a hodnocení vývoje hornické činnosti, navazujících průmyslových odvětví (koksárenství, epizodní výroba železa, železniční doprava, energetika) a sociálního zázemí v podobě obytných souborů. Závěry dlouholetého a mezioborového výzkumu jsou předkládány k diskuzi jako návrhy kulturních památek, které mají reprezentovat jednotlivé obory, vzájemné vazby a vývojové etapy.

11:40—12:00

Josef Večeřa (ČGS) / Viera Večeřová (Pinka):

Hornické památky zlatohorského rudního revíru

josef.vecera@geology.cz; vieravecerova@seznam.cz

Kulturní památky ve Zlatých Horách jako příklad výběru hornických kulturních památek od středověku po 20. Století.

Kritéria pro výběr hornických památek jako komplexního souboru a význam takového výběru pro veřejnost i pro vědecké a studijní účely.

12:00—12:20

Jindřich Vaněk (KD-báňkohistorická společnost):

Degradace hornické krajiny historického revíru Jílové u Prahy

jindraw@seznam.cz

Těžba zlata byla provázena zásahy do krajiny, které mají vliv i na její dnešní podobu. Na výchozech rudních žil vznikala pásma odklízů, šachet, štol a hald hlušiny, čímž bylo částečně určeno i funkční uspořádání segmentů krajiny.

Těmto historicky a krajinářsky hodnotným stopám těžby v krajině hrozí mnohde zánik a degradace, a to především v důsledku současného prudkého rozvoje tohoto území a způsobu využívání krajiny.

Dnes, při změně nazírání na hornické památky, je třeba uvažovat o ochraně projevů historické hornické činnosti v okolí Jílového. Toho lze dosáhnout prostředky památkové ochrany, ochrany přírody a krajiny a zvýšenou pozorností při územně plánovací činnosti.

12:20—13:00

Přestávka na oběd

(V restauraci NTM je možno poobědvat se slevou 25% pro účastníky semináře [denní menu se slevou = 75,- Kč]).

13:00—13:15

Petr Morávek (Regionální muzeum Jílové u Prahy)

Expozice zlata v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy

moravek.aurea@seznam.cz

Regionální muzeum v Jílovém z Prahy je dlouhodobě zaměřené na průzkum, těžbu a zpracování zlata na Jílovsku a v Čechách. V současné době byla zahájena rekonstrukce stálé expozice zlata a její rozšíření o metody průzkumu, těžby a zpracování zlatých rud a jejich vlivu na životní prostředí. V posledních 10 letech byly pro veřejnost zpřístupněny 3 historické štoly.

13:15-13:35

Petr Rambousek (ČGS)

Expozice těžby pyritu pro chemickou výrobu v Lukavici

petr.rambousek@geology.cz

Autor před 3 lety dokončil projekt MŽP Mapování kritických zátěží po těžbě a zpracování pyritu v Lukavici (Chrudimsko), na jehož výsledcích jsou nyní realizovány Ekomonitorem sanační práce z Operačního fondu ŽP. V přednášce bude nastíněna metodika lokalizace důlních děl na podkladě studia archívních materiálů, využití geofyzikálních metod, sledování acidifikace atd. Bude také představeno jak je s tímto tématem seznamována veřejnost - publikace, expozice, informační tabule.

13:35-14:00

Radko Tásler (Speleo Albeřice):

Zpřístupnění dolu Kovárna v Obřím dole v Peci pod Sněžkou

speleoalberice@volny.cz

Velmi stručně přehled historie dolování v Obřím dole. Přehled novodobého průzkumu, metody, technika a administrativa zpřístupňovacích prací. Financování všech činností.

14:00-14:20

Přestávka 20 min

14:20—14:40

Vít Štrupl (ČGS - Geofond):

Nové mapové aplikace České geologické služby a jejich uplatnění pro báňsko-historický průzkum

vit.strupl@geology.cz

Česká geologická služba zprovoznila počátkem října 2012 na svém webu novou mapovou aplikaci. Pomocí tohoto nástroje zpřístupňuje odborné i široké veřejnosti celou řadu primárních a interpretovaných údajů z vykonávaných agend. Nová aplikace GISviewer firmy ESRI nahrazuje dosavadní prohlížeč Mapsphere. V rámci tzv. mapového projektu „Báňské mapy“ lze prohlížet na variantním topografickém podkladu prostorovou lokalizaci jednotlivých map, zobrazovat jejich údaje i náhledy v digitální podobě (skeny). Nová aplikace má řadu nástrojů pro výběry dat, exporty a tisky údajů. Uživatelské nástroje a služby budou nadále rozvíjeny. Jde o moderní nástroj, jehož nasazení a využívání významně posunuje úroveň poskytování dat.

14:40-15:00

Jolana Šanderová (ČGS - Geofond):

Správa a zpracování báňsko-historických map na pracovišti České geologické služby - útvar Geofond

jolana.sanderova@geology.cz

Na pracovišti ČGS – útvaru Geofond v Kutné Hoře je v současnosti uloženo více jak 12 500 báňsko-historických map. Z tohoto počtu je cca 9 000 součástí kmenového mapového fondu. Další mapy, respektive jejich kopie se podařilo získat v několika posledních letech cíleným průzkumem a posléze digitalizací map uložených v dalších institucích.

Přednáška stručně přiblíží skladbu kmenového mapového fondu i soubory map získaných v rámci úkolů v posledních letech. Podrobněji se pak zaměří na způsob jejich odborného zpracování, nezbytného pro jejich další využití, a to nejen pro další agendy vykonávané v ČGS, tak pro jejich zpřístupnění široké odborné veřejnosti prostřednictvím rozvíjejících se internetových aplikací.

14:00—15:20

Filip Paulus: (Národní archiv):

Sbírka montánních map a plánů (SMMP) v Národním archivu. Nové přístupy k jejímu uložení a zpracování.

Filip.Paulus@nacr.cz

Historie mapové a plánové dokumentace ve Sbírce montánních map a plánů Národního archivu s ohledem na její současnou reinventarizaci. Nálezy nových mapových souborů a jejich přičlenění ke sbírce. Řešení problémů při zpracování katalogu a možnosti prezentování sbírky veřejnosti.

15:20—15:25

Martin Přibil (NTM)

Dolové mezníky, důlní mapy a GIS - příklad praktické aplikace

martin.pribil@ntm.cz

Praktická aplikace studia důlních map při lokalizaci důlních děl v terénu pomocí vizualizace v prostředí GIS (Geografických informačních systémů). Tuto práci značně usnadňují lokace původních dolových a pozemkových mezníků pomocí GPS. Tyto mezníky se však stávají terčem cíleného zcizování sběrateli. Ochrana těchto drobných montánních památek není vyřešena a osvěta zatím nezabírá. Dolový mezník má smysl v terénu, nikoliv zapuštěný do skalky jako prvek designu.

15:25-15:40

Přestávka 15 min

15:40-16:00

Miroslav Lacko (Historický ústav SAV):

K problematice ochrany bansko-technických pamiatok na Slovensku na príklade industriálneho areálu Rákošská Baňa

mir.lacko@gmail.com

Príspevok sa bude zaoberať praktickými problémami ochrany bansko-technických pamiatok na Slovensku na príklade industriálneho areálu Rákošská Baňa. Autor príspevku spolupracoval v rokoch 2009 – 2010 na projekte Pamiatkového úradu SR Industriálna architektúra na Slovensku a v rámci tohto projektu venoval pozornosť aj industriálnemu areálu Rákošská Baňa, jeho obytnej, ako aj výrobnéj zložke. Napriek pamiatkovej ochrane výrobnéj časti areálu sa ju nepodarilo ochrániť pred likvidáciou – ide o výstižný príklad z praxe pamiatkovej starostlivosti na Slovensku.

Autor v príspevku poukáže na teoretické i praktické aspekty ochrany tohto typu pamiatok na území Slovenska.

16:00-16:10

Adam Šrejber: (Krajský úřad Ústeckého kraje):

Hornická kulturní krajina Krušnohoří/Erzgebirge

srejber.a@kr-ustecky.cz

Od února 2012 je Hornická kulturní krajina Krušnohoří zapsána na národním indikativním seznamu památek UNESCO. Proces nominace tohoto kulturního statku probíhá společně se saskými partnery a dle plánu bude ukončen v roce 2015.

16:10—16:30

Filip Velimský: (Archeologický ústav Praha, pracoviště Kutná Hora):

Možnosti montánně-archeologického výzkumu horních děl v kontextu stávající legislativy ČR.

velimsky@arup.cas.cz

Příspěvek se pokusí podat ucelený přehled na území České republiky platných právních norem a předpisů, které se týkají nakládání se zaniklými prehistorickými a středověkými horními díly, a to jak v rovině jejich evidence, zabezpečení a sanace, tak i na úrovni jejich případné archeologické dokumentace, zpracování a památkové ochrany. Formou příkladů z praxe se pak pokusí ukázat, jak je v současnosti celý systém nastaven a pracuje, případně, jak by mohl být v budoucnosti podle některých zahraničních vzorů upraven.

16:30—16:50

Petr Uldrych: (MŽP):

Stará důlní díla z pohledu zákona

Petr.Uldrych@mzp.cz

Stará důlní díla z pohledu jejich správce. Co je staré důlní dílo (SDD) podle § 35 horního zákona (zák ČNR č. 44/1988 Sb.), co je opuštěné důlní dílo (ODD), co je opuštěné průzkumné důlní dílo (OPDD). Správa důlních děl a jejich zajištění dle zákona. Jak získat Staré důlní dílo do své správy např. pro účely zpřístupnění pro veřejnost. Problematika vlastnictví důlních děl, pojem „Res nulis“ u SDD. Novelizace zákonů, vlastnictví důlních děl, práva a povinnosti.

16:50—17:00

Ukončení semináře, případná diskuse

17:30

Zhasnutí a uzavření sálu

ZDAŘ BŮHI